

ДЕНЬ, ЩО ЗАЛИШИТЬСЯ НАЗАВЖДИ В БЕЗСТРАШНОМУ СЕРЦІ ТА ВДЯЧНІЙ ПАМ'ЯТІ КОЖНОГО ПОЛЯРНИКА

Віталій Смаголь,
канд. біол. наук,
доцент,
зав. лабораторії
мисливських ресурсів України
Інституту зоології
ім. І.І. Шмальгаузена
НАН України,
Київ — о. Галіндез,
Українська антарктична станція
“Академік Вернадський”

Ось і настав довгоочікуваний Мідвінтер! Мабуть, більш загадкового свята в світі не існує. Важко порівняти його зі звичним кожному ще з дитинства днем народження, тому що це — важлива календарна дата не тільки для якоїсь конкретної людини. Також не варто порівнювати його і з урочистими загальнодержавними святами, тому що ця подія справді інтернаціонального розмаху. Хоча й на пам'ятний для багатьох День солідарності трудящих він теж не схожий: занадто багато тут іскристих сніжинок, що кружляють у невпинному хоророді, і добрячого морозцю, що дістає аж до п'ят!..

Отже, з огляду на відповідні погодні умови й загальне нетерпляче очікування різноманітних сюрпризів, відносну паралель можна тут провести хіба що з новорічно-різдвяними святами. Хоча, з іншого боку, Новий Рік — свято, як ми всі знаємо, значною мірою сімейне. А тут одинацять дорослих, міцно збитих, загартованих мужиків (цілком нормально, відмічу, орієнтованих) — це по суті і є певна “сурогатна” родина. Тому що будь-які місцеві негаразди, аврали й непогоди фактично одні на всіх. Так само, як і всілякі скороминучі трудові успіхи, рекорди чи навіть веселі полярні свята, а особливо ж це — ні на що не схожий Мідвінтер!..

Взагалі-то підготовка до цього свята йшла давно. До того ж масла у вогонь підлив і нескінченний вал привітань від ветеранів попередніх зимівель, які залишилися нині на Великій землі, ну й, звичайно ж, від “колег по промислу” з сусідніх антарктичних станцій. У молодих безвусих “салаг” у діях появилася якась радісна метушливість, а у “бувальців” — навпаки — зайва статечність і повчальність. Одним словом, спостерігався якийсь загальний настрій на чудо, що обов'язково й ось-ось уже повинно відбутися!

І ось нарешті настає довгоочікуваний день, коли спозаранку з настінного календаря здається уже підморгує обведене червоним число “21”. Причому командор зумів ще більше всіх заінтригувати і розохотити: мовляв, всіх, хто особливо відзначиться, чекають призи в пляшковому еквіваленті. Зважаючи на перманентний ліміт на міцні напої, відповіддю командору був стихійний, але безумовно схвальний гул...

А втім не дарма ж говорять: “доля грає людиною, а людина грає на трубі”. Один лиш побіжний погляд у вікно (як і на покази метеоприладів) різко знижує загальний захват й “закилює” фізіономії: заметіль така, що й найгірший господар своєї собаки на двір не вижене. Та й штормові хвилі, що розгулялися, теж не проти щедро облити вишуканими льодовими бусинками бажаючих скупатися.

А тому, порадившись хвилинку-другу, наші заслужені полярники-ветерани оголошують свій вердикт: святковий захід треба перенести на завтра. Дехто, зрозуміло, від цієї звістки дещо засмутився, але... тут у справу втручається загальний улюбленець, шанований всіма корабельний кок, котрий уже три доби підряд готував для всієї команди вишукану “мідвінтерську” вечерю! Ой, ні-ні: чому-чому, а такому вистражданому потом і кров'ю їстівному диву пропасти не дамо!.. А тим більше, що після ситної вечері з більшою силою починаєш мимоволі відчувати, що все в нас ще попереду..

І дійсно, ранок 22 червня радує просто невимовно: затяжна багатоденна заметіль закінчилася, над обрієм — ласкаве багатообіцяюче сонечко, та й сам океан виглядає напрочуд спокійним і теплим (1—1,4 °C). Ну, як тут не повірити, що хтось там на небесах все ж таки хоч інколи приязний до полярників!..

А втім, п'ять із одинадцяти поки ще не справжні полярники, тому подібне звертання до них несе в собі ще дещицю сарказму. І ось саме сьогодні в цих новачків буде принагідна можливість, щоб це виправити: адже Антарктика любить відчайдухів!

Обід проходить непомітно і якось занадто швидко: всі подумки потихеньку налаштовуються на майбутні відповідальні змагання, де головну роль повинні, по суті, зіграти не так фізичні дані, як здобутий тут професійний досвід і вправність.

Спочатку — ходіння по бочках з порушенням вестибулярним апаратом. Це відбувається так: “добрі друзі” розкручують тебе на гвинтоподібному кріслі, після чого (з насунутою на лоба шапкою) ти намагаєшся пройти по драбині, перекинутій між двома металевими бочками. Задача ускладнюється тим, що драбина під ногами жадливо ковзається і трясеться, однак ті ж “добрі друзі” під свист, регіт і улюлюкання коригують маршрут. Правда, падати там не дуже високо, та й сніг досить м'який.

Наступний етап — перетягання каната. Спочатку натовп розбивається на два протилежних табори: в одному — досвідчені зимівники-ветерани (до яких для більшої солідності вирішує приєднатися і станційний лікар), а їхні суперники — самовпевнені з поблажливими посмішками юні “спортсмени, комсомольці і просто красені”.

Розстановка, команда, ривок!

Безвусі “качки-молокососи” попервах нібито захватили ініціативу, але варто було їм лише злегка розслабитися, як тут же (буквально в одну мить) онімліли й очманіли від сорому вони вже дружно валялися на імпровізованому білосніжному пухнастому килимі. А втім великодушні переможці довго над переможе-

ною зеленню знущатися не стали: адже, щоб там не було, попереду — вирішальний антарктичний матч!

... Взагалі-то так уже повелось серед журналістів, що про полярний футбол писали і знімали телепередачі, мабуть, всі, кому не лінь. Проте відчути всю насолоду від дріблінга по коліна в снігу чи бездоганної передачі, та ще за умови розрідженого (тобто коли дуже сильно перехоплює дихання) повітря — це потрібно побачити наживо, а ще краще відчути на собі! Хоча якщо говорити про воротаря, то на відміну від його стадійних “колег по нещастю”, кожного разу занурюватися при ударах по воротах у снігову перину, погодьтеся, у сто разів приємніше, ніж у звичайний брудний газон.

І тому, мабуть, не так уже й важливо, хто саме цього разу переміг — перемогла дружба чи, якщо хочете, 17-та Українська антарктична експедиція!

А окрім того, як мені здається, саме в такі пам'ятні дні мимоволі починаєш задумуватися по-філософськи про маленькі сьогоднішні удачі й великі знаменні перемоги, які рано чи пізно, але обов'язково мають статися у житті кожного!..

Ну і, нарешті, останній етап, який для багатьох “первачків” є насправді найвідповідальнішим і складним — купання в океані, після якого вони зможуть уже по праву називатися справжніми полярниками! Уявіть таку ось майже гумористичну картину: роздягнені до плавок парубки, з краватками на шиях (як того вимагає традиція), з синюшним відтінком того, що називають шкірою, і з відповідними вигуками (на папері їх не передати через особливу “вишуканість”), як заворожені, занурюються у льодяну воду, а потім прожогом вискакують звідти, ніби корки від шампанського. Коментарі після купання — набагато міцніші, витонченіші й розгонистіші, ніж перед ним!..

Здавалось, що саме тут час дати людині можливість перевести дух, обтерти її сухим махровим рушником чи хоча б накинути бідоласі на плечі теплу куртку — але де там! На даному проміжному етапі кандидат (який поки все ще не-полярник) статечно випиває чарочку глінтвейну і лише після цього (ось вона — така вистраждана за сьогодні довгоочікувана і бажана мить!) завойовує право на солідну кольорову печатку антарктичної станції “Академік Вернадський”, яку ставлять зазвичай на чоло. Отже, тепер він уже справжній **ПОЛЯРНИК**, і ще одним законним підтвердженням цьому може служити грамота, яка вручається командором за другою (з урахуванням учорашнього фальстарту) святковою вечерею, де досить доречно і детально переказуються всі нелегкі випробування, які випали на долю кандидата.

Так що наступного ранку ти вже прокидаєшся зовсім іншою людиною!

Адже окрім командорської грамоти, мирно похропуючих сусідів і легкого похмілля (а всіх переможців спортивних змагань тут нагороджують пивом у банках) маєш відчуття, що ти є щасливою і повноцінною частинкою величної земної сутності, ім'я якої — **АНТАРКТИДА!** ■